

ZLOTŘILCI, ZLOBIVCI A PŘEMYSLNÍCI

Všichni to viděli

Místnost pro projednávání přestupků byla nabitá lidmi k prasknutí. Všechny ventilace oken zely široce rozevřené ven, ale přesto nedokázaly zajistit výměnu vzduchu uvnitř. Některým ženám hrozily mdloby, ale za nic na světě by neodešly. Důvodem nebyl tučně vytištěný text na předvolání, kde bylo uvedeno, jaké tresty hrozí, pokud se nedostaví nebo odmítnou vypovídat. Ale touha vypovídat, říci k případu své stanovisko, vyjádřit se před úředním orgánem, poslechnout si, co k tomu řeknou ostatní. Proto nastal značný šum a notné rozladění, když předseda komise po kontrole jejich přítomnosti, vykázal svědky z místnosti na chodbu, kde měli čekat, až budou pozváni k výslechu.

Uvnitř zůstali jen poškozený, desetiletý Jirka, se svými rodiči, a řidič, podezřelý ze spáchání přestupku proti občanskému soužití, protože jinému z nedbalosti ublížil na zdraví. Řidič, stíhaný zlými pohledy rodičů, se tvářil nešťastně, těkal očima po všech, kteří v místnosti zbyli, nebo hleděl pod sebe na podlahu. Jirka se zjevně nudil, zíval, koukal zvědavě na komisi, či z okna, snažíc se zahlédnout, zda se venku neděje něco zajímavého. Vždy byl ale přidržen matkou, která mu ostrým sykotem něco sdělila, a on se pak aspoň chvíli snažil sedět klidně.

Předseda komise přečetl podezřelému obvinění. Stálo v něm, jak řidič jel autem kolem hřiště, kde zrovna končily závody na kolečkových bruslích, a před stadionem srazil Jirku, který zrovna vyjížděl. Ten při pádu utrpěl četné odřeniny a zhmožděniny, a rovněž poškození kalhot a trička. Podle zjištění policie, která byla přivolána na místo k prošetření věci, řidič nepožil alkoholické nápoje, ani nebyl pod vlivem psychotropních nebo omamných látek. Rychlost vozidla před nehodou byla podle brzdné stopy stanovena na 42 km v hodině. Jeho zavinění spočívá však v tom, že nepřizpůsobil rychlost vozidla současné situaci, kdy ze stadionu vycházeli lidé, a mohl předpokládat náhodnou kolizi.

Po vyzvání řidič povstal, popřel své zavinění. Vysvětlil, jak chtěl projet auto po opravě, a před stadionem se najednou objevil kluk na kolečkových bruslích, a do jeho auta najel. Od pravého blatníku se odrazil, a padl na silnici. On vystoupil, aby mu pomohl vstát, a pak ho i s matkou, která mezitím přišla, odvezl do místní nemocnice. Tam zjistili, že mimo oděrků a modřin se mu nic nestalo. Tak oba zavezl domů, a vrátil se na místo střetu, kde celou událost došetřovala policie. Pokutu odmítl zaplatit, protože se necítil vinen, a tak je tady.

Po zápisu jeho výpovědi, mluvil Jirka. Uvedl, jak závodil na stadionu v kategorii mladších žáků, a protože pospíchal na televizi, jel na kolečkových bruslích domů. Auto uviděl, až když do něj narazil, protože dával pozor, aby nevrátil do někoho z lidí, vycházejících ze stadionu.

K dotazu o poškození trička a kalhot, a po jejich ukázání, chvíli váhal, a potom vyhrknul, „ale tohle sem na sobě neměl. To už máma vzala dávno na hadry.“

Předseda komise požádal matku o vysvětlení. Po chvíli dohadování mezi ní a synem, kterému se marně snažili zabránit, připustil Jirka, že už se nepamatuje, co tenkrát na sobě měl. Po předložení startovní fotografie, kde byl v jiném oblečení, tvrdila matka, že se syn po závodě převlékl, a potom našťvaně, ale přece jen

s vítězným úsměvem, jak vše vysvětlila, usedla. Otec na otázku, co měl syn na sobě, jen pokrčil rameny, dodávaje, že už ani neví, co měl on sám.

Po zaprotokolování byli voláni svědci. Jako první vypovídal lékař, který neviděl nic, doběhnul na místo, až když slyšel lidi volat, že nějaké auto srazilo kluka. Po zevní prohlídce nezjistil žádné zranění, ale pro jistotu poslal tady toho mládence do nemocnice na vyšetření. Při otázce na jeho oblečení chvíli váhal, ale pak si vzpomněl na krátké kalhoty, nákoleníky a přilbu, které jsou při závodě nezbytné a předepsané.

„Ty vrahu,“ uvedla se při vstupu do místnosti babička Jirky, nenávisťně hledící na řidiče, která vypovídala jako další. V jejím podání vše spočívalo v řidičově neomalené jízdě, kdy se přiřítit na místo rychlostí, přesahující sto kilometrů. Málem srazil i několik chodců, kdyby na poslední chvíli neuskočili, a potom kličkoval za Jirkou, který se mu snažil ujet, až ho dohnal, a vlácel několik metrů po silnici. Zadýchaná skončila, a jen s největším sebezapřením si šla sednout, protože očekávala okamžité vynesení rozhodnutí komise a exemplární trest řidiče, hned v tomto čase, a tady na místě.

Po babičce přišla vystrašená žena, která nechápala, proč ji vůbec volali. Až po několika otázkách, a vysvětlení, proč ji sem zavolali, zajímavě ze sebe soukala, co vlastně viděla. Mluvila zrovna s babičkou Jirky, když se vše seběhlo. Z hovoru je vyrušil skřípot brzdění, křik lidí, a potom lékař, který proběhl těsně kolem. Na to se otočily k místu nehody, a viděly, jak lékař prohlídí Jirku a posílá ho i s řidičem do nemocnice. Na doplňující otázku odpověděla, že mohly stát tak dvacet metrů daleko, babička zády, ona čelem k silnici, ale přesto si ničeho před tím nevšimla. S úlevou, že to má za sebou odcházela.

„Ale já budu vypovídat,“ odmítla rázně žena s nákupní taškou poučení, že jako sestra řidiče nemusí vypovídat. „Akorát jsem vycházela z krámu naproti, když tady ten spratek,“ ukázala na Jirku, aby nebylo pochyby, koho myslí, „se jak blázen vřítit do ulice. Je to takový uličník, pořád má něco. Hned někam vletí, hned něco pomaluje nebo zničí. Pořád vyvádí, je na starší lidi drzý, nenechá si ani poradit, ani poručit. Snad mu toto bude výstrahou. Kdyby brácha nejel tak jak jel, tak by ho mohl přejet, a být celý život nešťastný. Klukovi byste měli napráskat, a netahat kvůli němu lidi po soudech,“ kategoricky zakončila.

Před přestávkou vypovídali ještě dva, staříčkový učitel, přes dvacet let v penzi, a řidič, který jel za řidičem, jenž byl obviněným. Učitel si odkašlal, potom pečlivě očistil brýle, aby nakonec pečlivou výslovností položil otázku, zda jsou vůbec kolečkové brusle mládeži zapotřebí. Byl by se tímto problémem obíral ještě dlouho, pokud by nebyl přerušen, a tázán znovu, co může konkrétně říci k projednávané věci. Překvapeně se podíval na komisi, odpovídaje, že tam vůbec nebyl, ale přišel místo syna, který byl předvolán, ale kvůli služební cestě nemohl sem přijít. Ten mu pověděl, aby řekl, že stejně nic neviděl. Zdvořile se s ním rozloučili, a na jeho místo zavolali dalšího řidiče.

Nervózně si stoupl před komisi, a sdělil jí, o kolik přijde peněz, protože není ve svém podniku, ale tady. Z jeho pohledu se jedná o prkotinu, klukovi by měli dát pár na pamětnou, aby si dával příště pozor, a po ulici nejezdil, když to neumí. On, kvůli němu už přišel o kšeft v den, kdy se to seběhlo, protože jel za tady tím, ukázal na obviněného, který jel jak s hnojem. Potom kvůli tomu klukovi zabrzdil tak neočekávaně, že do něj málem vletěl, a navíc musel čekat, až policie všechno vyšetří. Víc k tomu nemá co říci. Potom se odporoučel a zmizel.

Po přestávce vypovídali zbylí svědci. Záleželo zjevně na tom, v jakém poměru byli k některé ze stran. Buď jel řidič jak šílenec, a porušoval všechny možné předpisy. Nebo kluk se vůbec neohlížel na ostatní, do několika lidí vrazil, a přes ně se doslova vrhl na silnici, kde chudák řidič už nemohl absolutně nic dělat. A tak se komise odebrala k poradě, plná pochybností. Jedině tři věci byly pro ni jasné, klukovi se naštěstí nic moc nestalo, žádnou škodu na oblečení neměl, lekli se oba dva, řidič i kluk, a žádný si tak neuvědomil, jak se všechno vlastně sběhlo, a to ani v ten okamžik, kdy k střetu došlo.

Kozátkova pokušení.

Kozátko dopíjel v klidu své dnešní pivo, ale když si ke stolu přisednul Klaboch, okamžitě zpozorněl. Co ten po mně může chtít, marně přemýšlel. V životě si ke mně nepřisedl, a jak by taky jo. Já jsem z chalupy, která drží pohromadě už jen silou vůle, a záleží na osudu, jestli padne dřív ona nebo já. Nějak dlouho jsem vydržel, už mi je osmdesát. A já čekal, že jako všichni v rodině tu budu tak do sedmdesáti, a podle toho se o chalupu staral. A teď jen doufám v zázrak, aby přežila i ona. On je synek z druhého největšího gruntu. Po převratu mu chvíli sice říkali kulak, ale potom dělal vedoucího zásobování v zemědělském nákupním a zásobovacím podniku, než ho na rok zavřeli. Proč, nikdo nevěděl. Povíдалo se, že prodával umělá hnojiva na černo, ale také, že chtěl dělat vedoucího někdo jiný a už se mu nechtělo dál čekat. Z vězení se vrátil zase do podniku, ale jako dělník, aby po několika měsících zase dělal vedoucího. Já jen obecního poskoka.

Na pozdrav však odpověděl, a rychle se napil, aby skryl nervozitu. Než postavil půllitr zpět, už jej napití mrzelo. Ubral si tak deset minut z času, který chtěl ještě v hospodě vydržet. Tady bylo teplo, venku a u něj v chalupě zima. A když nebude pít, tak hospodský jej brzy odtud vystrnadí. Dřív mu nevadil, ale nyní, když je hospoda jeho, nechce, aby některý z hostů seděl naprázdno.

„Tak co zdraví, slouží, a pivo chutná,“ začal Klaboch bodře.

Určitě něco chce, když začíná tak pitomě, si byl Kozátko hned jistý. Rozhodnul se předstírat hluchotu, a trochu blba, za kterého jej stejně všichni považovali. „Co říkáš,“ naklonil se trochu kupředu.

„Jestli chutná pivo,“ křiknul Klaboch.

„Jo, pivo chutná. Ale nemám na něj,“ a na důkaz zvednul sklenici, kde bylo skoro už na dně.

„Dej si na mně. Dvě piva,“ otočil se Klaboch k výčepu, a hospodský je za chvíli udiveně přinesl, přemýšlejíc, co ti dva mohou spolu mít.

Kozátko málem ztratil dech. Sakra, nepamatoval, aby někdy Klaboch v hospodě něco pro ostatní poručil. Tak to je vážné, poposedl.

„V Praze byla revoluce, to víš,“ dostával se jeho spolustolovník k věci.

„Něco jsem slyšel. Ale to víš, já nemám ani televizi, ani rádio, tak než se ke mně všechno donese, to chvíli trvá.“

Klaboch spustil, co se stalo studentům na Národní třídě. Jak potom lidi vyšli do ulic, co na Letenské pláni, o stávce, o hercích, o studentech, o výměně poslanců a ministrů, a tak mu postupně všechno vysvětloval, co se nyní ve státě všechno děje.

Jaké změny přijdou a co pro jejich příchod musí lidé udělat. Ke konci už jen sliboval, jak bude všem náramně, ale za podmínky, že pro to všichni něco udělají. Ve svém rozhovoru poručil ještě jednou dvě piva, a Kozátko mu za ně byl ochoten naslouchat až do půlnoci, zejména pokud zůstanou tady v teple, v hospodě.

Když Knobloch svou tirádu ukončil, řekl mu smířlivě. „Asi jo, všichni něco udělat musí, ale já, co můžu“. A vyslovil své heslo, svůj životní postoj. „To víš, kapitalisti mě v mládí dělat nenaučili, Hitler nedonutil, v socialismu si mě na děláni zvykat už nestálo za to“. Málem dořekl, a nyní se poctivě dělat už nikomu nevyplatí. Ale včas si uvědomil, že předstíral dosud naprostou nevědomost o tom, co se v republice děje, a místo toho se jen smutně zmínil o svém věku.

Jeho nepředvídaný společník pokyvoval hlavou, aby ho nakonec pozval k němu domů, hned zítra, protože všechno spěchá. A tady nechtěl svůj záměr probírat, protože by je někdo mohl slyšet. A tak Kozátko slíbil splnit jeho pozvání a zítra k němu večer přijít, aby při lahvi a něčeho k jídlu všechno probrali. Potom se rozloučili, a každý šel domů.

Kozátkovi vše přestalo vrtat hlavou, jak spatřil doma postel. Nyní myslel už jen na spaní. Sundal čepici, svlékl kabát, sako, zul boty, stáhnul kalhoty a šupnul pod peřinu. Brzy mu začalo být teplo, a nevěděl o světě. Jak se ráno probudil, pohlédl na hodiny, které visely na stěně a už několik let nešly. Je asi devět, odhadnul, když viděl kolem okna projet autobus. Za chvíli vstal, mimo kabátu a čepice na sebe rychle navlékl, co večer sundal, a zatopil. Jak se oheň rozpraskal, přihodil dvě silnější polena, na sporák postavil hrnek s vodou. Svléknul sako a sundal si košili. S odporem přistoupil k umyvadlu, a ve studené vodě se omyl. Rychle na sebe zase vzal košili a sako, aby si pak sedl ke sporáku, a přihazoval polena, dokud se voda nezačala v hrnci vařit. Nasypal do púllitrového hrnku trochu kávy a zalil vodou, dolévaje potom hrnek až k okraji mlékem. Z kredence vytáhnul buchty, co mu dala minulý týden Burdová, a spokojeně posnídal.

Když umyl hrnek, nanosil na dnešek a zítřek ráno dřevo, zapálil si doma dělanou cigaretu, a sednul ke stolu. Chvíli přemýšlel, zda si nemá nalít panáka. Nakonec si jej nalil jen půl. Jde večer ke Knoblochovi, tam svoji denní dávku dostane, tak teď musí šetřit na horší časy. Po obědě má přijít k bábě Vrbové, složit jí uhlí, které jí včera přivezli. Váhal, zda by neměl jít už před obědem, a najíst se u ní. Vzpomněl si na výši jejího důchodu, a myšlenku zavrhnul. Dala by mu svoje jídlo, a sama by nejedla. A on má ještě tři konzervy, tak si jednu vezme. Chleba ještě také má, a stejně se večer dojí, tak v poledne moc jíst nemusí.

Jak si tak pěkně den naplánoval, přisedl ke sporáku blíž, a chvíli přemýšlel, co Knobloch po něm může chtít. Přicházel mu na mysl jeden nápad za druhým, ale všechny je rychle zavrhoval. Nakonec nad tím mávnul rukou, snědl vepřovou konzervu, větší cibuli a několik krajců chleba. Uslyšel autobus v jedenáct, a to by důvod, na chvíli se ještě natáhnout a odpočinout před skládáním uhlí. Za hodinu vstal, natáhl kabát a čepici a vydal se k Vrbové. „Nechala jsem si dovézt pět metrůků,“ vítala ho u malé kupy uhlí, a vysvětlila, že na víc neměla peníze.

„Proč netopíš dřevem, je skoro zadarmo,“ začal uhlí házet do kolny, kde pro něj měla určené místo.

„Kdo mi ho nařeže, a naštípe.“

„Už jsem ti snad stokrát říkal, že já.“

